

Energi- og miljøkomiteen

Kirkenes, 11.02.2023

Dette brevet sendes på vegne av 4H Finnmark, Birdlife Finnmark og Naturvernforbundet Finnmark.

Representantforslag om å stanse alvorlige naturinngrep og styrke vernet av norsk natur i tråd med ambisjonene i den globale naturavtalen

Innspill fra Forum for natur og friluftsliv i Finnmark

Forum for natur og friluftsliv i Finnmark (FNF) viser til høringen: «Representantforslag om å stanse alvorlige naturinngrep og styrke vernet av norsk natur i tråd med ambisjonene i den globale naturavtalen».

FNF er et samarbeidsnettverk bestående av natur- og friluftslivsorganisasjoner. Til sammen representerer vi betydelige allmenne interesser innen naturvern, landskap og friluftsliv. To store kriser preger verden i dag – klimakrisen og naturkrisen. Den største trusselen mot arts mangfold er arealendringer. Inngrepene gjøres stykkevis og delt, og medfører at både natur mangfoldet og friluftslivet forringes. For å stanse tapet av natur mangfold, samt bremse den globale oppvarmingen, må arealforbruket stoppes. Ivaretagelse av naturen er grunnlaget for et bærekraftig samfunn. Tilsluttede organisasjoner i FNF Finnmark er alle sterkt opptatt av å ta vare på naturgrunnlaget i Finnmark, samt fremme et allment tilgjengelig friluftsliv

Til tross for det store mangfoldet av verdier vi får fra naturen, inkluderer de fleste beslutningsprosesser kun et smalt sett med verdier. Det går på bekostning av både naturen, samfunnet og framtidige generasjoner.

Beslutningsprosessene ignorerer ofte verdier for urfolk og lokalsamfunn.

Forslag 3.

«Stortinget ber regjeringen si nei til planene om Davvi vindpark, som vil påvirke samiske reindriftsområder og innebære et stort inngrep i Norges nest største inngrepsfrie område.»

Verdi av inngrepsfrie naturområder

Verden og Norge har sett en enorm reduksjon av inngrepsfrie og villmarkspreget natur. Store naturområder har blitt en sjeldenhet i Europa og i Norge. Bare i løpet av de siste 100 årene har store naturområder blitt dramatisk redusert. I Finnmark har vi enda slike områder. Disse områdene er svært verdifulle for stedeegne arter som er tilpasset et kaldt og utfordrende klima. Områdene er viktig

Samarbeidsnettverk mellom natur- og friluftslivsorganisasjoner
finnmark@fnf-nett.no | Storgata 5, 9900 Kirkenes | 904 11 343
organisasjonsnummer 916 589 050 | www.fnf-nett.no/finnmark

for folkehelse i form av friluftsliv, jakt og fiske, reindrift og mindre turismeaktivitet. Stor inngrepsfrie områder har en egenverdi som langt overgår kortsiktige økonomiske behov. Vi har en plikt til å ivareta våre siste inngrepsfrie naturområder til fordel for artsmangfoldet, reindriften og våre barn.

I tråd med naturavtalen skal 30 % av naturen vernes. Det vil være naturlig å starte dette arbeidet med å verne de store sammenhengende naturområdene i Finnmark.

Rødlistede arter i området

Det er observert flere rødlistede arter i plan- og influensområdet for Davvi Vindkraftverk. Arter som i egenskap av å være tilpasset arktisk natur har behov for store sammenhengende naturområder for å kunne overleve.

Snøugle¹ er en slik art som har blitt observert flere steder i Finnmark, blant annet i plan- og influensområdet til Davvi Vindkraftverk. *Snøugle (Bubo scandiacus)* er knyttet til åpne, treløse områder i fjellet og på tundraen, gjerne i nærheten av næringsrike våtmarksområder i mosaikk med moreneavsetninger. *Snøugla* er en nomadisk art som ikke hekker årlig i Norge. Siden 1974 har det i all hovedsak vært dokumenterte hekkinger bare i Nord-Norge. Arten er avhengig av svært gode smågnagerbestander, spesielt lemen, for å gå til hekking. Forekomst i Norge betinger derfor bestandstopper for smågnagere. *Snøugla* er kritisk truet og nedbygging av natur er en av de største truslene mot arten.

Planområdene og områdene rundt inngår i leveområdene til snøugla. Spesielt etter endt hekking trekker gjerne snøuglene til områder med mye rype, spesielt i perioder med lite smågnagere. Fugler kan utgjøre en betydelig andel av kosten, spesielt om vinteren. Man må anta at snøugler kan hekke i dette området når forholdene ligger til rette for det.

Fjellreven² (*Vulpes lagopus*) er en annen art som er observert ved hi i plan- og influensområdet til Davvi Vindkraftverk. Fjellreven ble utsatt for massiv jakt og ble nær utryddet i Finnmark før den ble fredet. Fjellreven ble vurdert som kritisk truet i 2010 og 2015. Etter gjenutsetting har bestanden tatt seg opp på Varangerhalvøya og flere individer er på vandring etter nye habitatsområder. Arten er nå klassifisert som sterkt truet, den økte populasjonen anses som positivt for artens overlevelse. Dog, ved en nedbygging av planområdet (Davvi Vindkraftverk) vil det bli en permanent barriere for vandring og etablering.

På grunn av problematikk med innavl og manglende genetisk utveksling, og for å gjøre den fennoskandiske bestanden mer robust, er det et mål å sikre vandringveier for fjellreven. Laksefjordvidda og områdene i og ved planområdet for Davvi vindkraftverk er et viktig område for å knytte den isolerte delbestanden på Varanger sammen med fjellrevene lengre sør og vest – og på sikt å knytte sammen den fennoskandiske bestanden med den russiske på Kola-halvøya.³

Det vil i tillegg føre til økt konkurranse fra konkurrerende arter som rødreven.

Fjellreven unngår å yngle i nærheten av veier eller hytter, noe som gjerne skyldes høy tetthet av rødreven i slike områder. Davvi vindkraftverk vil med overveiende sannsynlighet øke tilgangen til fallvilt radikalt over et stort areal, noe som vil være gunstig for rødreven. Veier og økt menneskelig aktivitet

---

¹ <https://artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/28799>

² <https://artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/17344>

³ Ims RA, Ehrich D, Yoccoz NG, Henden JA; Knutsen JE, Kaino S, Killengreen ST, Mørk T, Sarre AP, Ørjebu A, Kristoffersen BH. 2019. Fjellrevmodul COAT Varanger: rapport for 2017-2019. www.coat.no/fjellrev.

vil kunne være en fordel for rødreven, men være en trussel mot fjellreven. Rødreven har økt betydelig i antall (Ims m.fl. 2017)⁴.

I konsekvensutredningen heter det: *Fjellrev er påvist ynglende både øst og vest for utredningsområdet, hvilket tilsier at utredningsområdet inngår i artens leveområde. Fjellrev er ikke registrert ynglende hvert år, men Gaissane, Laksefjordvidda og tilgrensende områder i Karasjok og Lakselv kommuner vil være viktige for eventuell reetablering av arten.*

Dverggås⁵ er nok en art som kan bli negativt påvirket av utbygging. Det finnes hekkeplasser for den sterkt utrydningstruede dverggåsa som er registrert kort vei fra planområdet til Davvi Vindkraftverk. Svært lite er kjent om dverggåsas hekkebiologi.

Gjess er en gruppe fugler som er særlig sårbare for tekniske inngrep og installasjoner. Fluktadferd og kroppsstørrelse er trolig årsaken til at gjess er gjengangere som offer for kollisjoner med kraftledninger. Nedsatt manøvreringsevne sammenlignet med flere andre fuglegrupper er medvirkende til at gjess er sårbare for slike installasjoner, og synes å unngå områder med slike hindringer. I mytetiden er gjess spesielt vare og sårbare. Både Rydell m.fl. (2011)⁶ og Follestad (2015)⁷ diskuterer problemstillingene. Dverggåsa er også vår for forstyrrelser på hekkeplassen.

Viktig funksjon som hekkeområde. Planområdet og tilstøtende areal har en viktig funksjon som hekkeområde for en del høyfjellsarter som snøspurv, fjæreplytt, fjellrype, boltit, snøugle og lignende.

Ukjente trekkveier for fugl nær og gjennom planområdet. Både forflytninger av dverggås og sædgås (sårbare, VU) kan komme i konflikt med vindkraftverket. Langs Tanaelva, mellom Tana bru og Karasjok, ligger Sirbma. Her finnes relativt store arealer dyrka mark, som det ellers finnes lite av i denne regionen. Området har en viktig funksjon som rasteområde for gjess under vårtrekket, og samtlige gåsearter med regelmessig forekomst i Norge er observert her. Sædgås er utvilsomt den mest tallrike arten, men dette er også et av de få faste rasteområdene for dverggås i Norge. Jordene er også av betydning som rasteområde for flere andre trekkende fuglearter. Disse fuglene flyr over store avstander, påvirket av vær og årstider. Den viktigste rasteplassen/oppsamlingsplassen for dverggås ligger på Valdakmyra og på Oldereidneset i Indre Porsangerfjord. Ifølge konsekvensutredningen er en rasteplass for sædgås blitt registrert vest for utredningsområdet (gamle data).

Med en økning i dverggåsbestanden vil nye hekkeområder kunne tas i bruk, også områder nærmere influensområdet til Davvi vindkraftverk. Dverggåsa kan hekke relativt høyt. Ungene blir eskortert til små vann og våtmarker. Etableringen av Davvi vindkraftverk og andre vindkraftverk vil kunne gjøre området uegnet for dverggåsa.

Les også BirdLife sitt notat om konsekvenser for fuglelivet og fjellrev ved etablering av Davvi vindkraftverk⁸.

---

⁴ Rolf A. Ims, Siw T. Killengreen, Dorothee Ehrich, Øystein Flagstad, Sandra Hamel, John-André Henden, Ingrid Jensvoll & Nigel G. Yoccoz (2017) Ecosystem drivers of an Arctic fox population at the western fringe of the Eurasian Arctic, Polar Research, 36:sup1, 8, DOI: 10.1080/17518369.2017.1323621

⁵ <https://artsdatabanken.no/lister/rodlisterforarter/2021/8698>

⁶ Rydell, J., Engstrøm, H., Hedenstrøm, A., Larsen, J. K., Petterson, J. & Green, M. 2011. Vindkraftens påverkan på fåglar och fladdermöss – Syntesrapport. 154.

⁷ Follestad, A. 2015. Effekter av forstyrrelser på fugl og pattedyr fra akvakulturanlegg i sjø – en litteraturstudie. - NINA Rapport 1199. 44 s

⁸ <https://www.birdlife.no/innhold/bilder/2020/12/09/7711/davvi.pdf>

Naturverdier

Kartlegging av naturverdier er en krevende oppgave, spesielt i Arktis der vekstsessongen er kort.

Vi ønsker å informere om at naturkartlegging som finnes på offentlige databaser som naturbase.no og artsdatabanken.no ofte er lagt til av frivillige. Troms og Finnmark fylke er det fylket i Norge som har færrest registreringer, det betyr ikke at fylket har lite verdifull natur, men at fylket er dårlig kartlagt. Derfor kan ikke søk i databasene gi god nok oversikt av naturverdier i avsatte areal, og behovet for feltundersøkelser er desto mer viktig. Vi ønsker også å bevisstgjøre om at influensområdet til nedbygd natur vil forstyrre flere arter. Forstyrrelser i bl.a. hekke og næringsområder for fugl og dyr vil påvirke negativt. Derfor bør kartlegging inkludere influensområder. Vi viser også til kartlegging gjort av uavhengig utreder (Biofokus) av fjellnatur i Stølsheimen. Der ble det påvist 6 ulike rødlistede naturtyper, 702 poster med rødlistede arter ble registrert fordelt på 30 arter hvorav en var en hittil ukjent art.

Ved umiddelbar nærhet til planområdet er det lokalisert en svært viktig naturtype «kalkrike områder i fjellet»⁹. Det kan ikke utelukkes at tilsvarende eller andre viktige naturtyper finnes i planområdet.

Friluftsliv

I Finnmark går friluftsliv i arv. Noen friluftslivsaktiviteter er organisert i form av arrangerte turer, men hovedvekten er det «frie friluftslivet». Der telt, fiskestang, bærsanking og annen form for høsting er en naturlig tilhørende del av kulturen. I samiske miljø heter den

høstingsbaserte kulturen birgejupmi. Birgejupmi har lange tradisjoner og er i likhet med reindrift en viktig del av den samiske kulturen, kunnskapen går i arv og forutsetter et naturgrunnlag av en viss størrelse og rikdom. Det er utallige tradisjoner og mye kunnskap som kan gå tapt dersom plan- og influensområdet til Davvi Vindkraftverk realiseres. Friluftslivskulturen i Finnmark er basert på at vi har store inngrepsfrie naturområder hvor vi høster, trives og kommer i kontakt med naturen. Verdien av slikt friluftsliv er langt større enn mange ønsker å forholde seg til. Friluftsliv er mer enn å gå på topptur. Friluftsliv i Finnmark er identitet, tilhørighet og velvære. Området som Davvi Vindkraftverk ønskes anlagt benyttes i hovedsak av innbyggere fra Tana, Karasjok og Porsanger. Hvordan vil friluftslivet bli påvirket av en «skog» av vindturbiner?

Reindrift

Reindrift i plan- og influensområde vil bli negativt påvirket for flere distrikt. Hinder ved vandringsveier, luftingsområder og samlet innskrenking av areal vil legge press på reindriften. Ved

Figur 10-6. Visualisering av Davvi vindkraftverk, sett fra Borgašgáisá. (ca. 2,5 km) Det vil være svært mange turbiner i synsfeltet og disse vil danne en "skog" av turbiner, noe som gir et svært uryddig uttrykk. Fotomontasje: Multiconsult Norge AS.

⁹ <https://faktaark.naturbase.no/?id=BN00051711>

nedbygging av området, inkludert veitraseer, linjenett og trafostasjoner vil summen kunne føre til brudd på SP 27.

Demokratisk underskudd

Av kartet ser man avstander fra planområdet til nærliggende befolkningssenter. Befolkningen i Lakselv, Tana Bru og Karasjok befinner seg mye nærmere planområdet en beslutningstakerne i Kjøllefjord. Det er derfor befolkningen utenfor Lebesby kommune som vil kunne bli mest rammet av utbygging.

Til sammenlikning, fra Kjøllefjord til planområdet for Davvi Vindkraftverk er det 100 km i luftlinje. Avstanden fra Slottet i Oslo til Hamar, Notodden, Sandefjord, Halden, Gjøvik og Flisa er også 100 km i luftlinje. Er det beboere i Oslo som skal akseptere utbygging i en av disse byene for å kunne stemple prosjektet med lokal aksept? Eller er det de innbyggerne i nærheten, de som kjenner og benytter områdene som bør vektlegges?

Forslag 5

«Stortinget ber regjeringen styrke statsforvalterens innsigelsesmyndighet og kapasitet i miljøsaker»

FNF Finnmark støtter forslaget om å styrke statsforvalterens innsigelsesmyndighet og kapasitet i miljøsaker. Spesielt viktig er dette i befolkningslave samfunn der tillitt og troverdighet kan settes på spill og viktige naturområder kan gå tapt uten godt nok ettersyn. En styrket statsforvalter fjerner ikke kommunenes selvråderett, men blir en buffer og sikkerhet mot potensielle irreversible inngrep.

Forslag 6

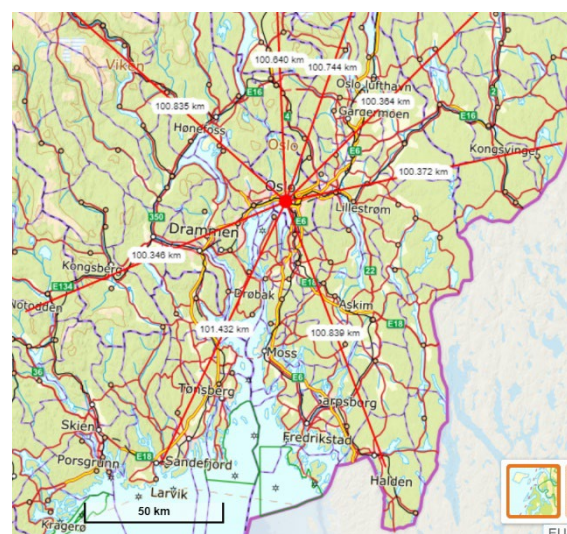
«Stortinget ber regjeringen foreta en full gjennomgang av planlagte naturinngrep i Norge med mål om å redusere nedbyggingen av natur i tråd med ambisjonene i den globale naturavtalen inngått i desember 2022.»

FNF Finnmark støtter forslaget om gjennomgang av planlagte naturinngrep. Målet med den globale naturavtalen blir vanskeligere å nå dersom inngrep ikke reduseres. Økte inngrep betyr også økt utslipp av CO₂, økt trussel mot flerfoldige rødlistede arter og reduserte muligheter for å drive med friluftsliv.

Forslag 7

«Stortinget ber regjeringen foreta en full gjennomgang av dagens praksis for dispensasjoner til inngrep i verneområder og ta grep som sikrer at vernevedtak respekteres.»

FNF Finnmark støtter forslaget.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Finnmark

Per Erik Motrøen
Koordinator
FNF Finnmark

